

ob jednom razsodi. V dosego tega namena je se ve da v teku obravnavanja privatnemu udeležencu dovoljeno, da povsod tam sodeluje, kjer je treba škodovanje ali škodo dokazati, ker je vender ta škoda prvi pogoj odškodovalni zahtevi, katera je ravno namen privatnega udeleženca, da se udeležuje kazenskega postopanja. Brez žaljenega prava ni — privatnega udeleženca.

(Dalje prihodnjič.)

**Pravice, dolžni del terjati, je treba v treh letih se poslužiti. Ko ta čas preide, je zastarana.
(§. 1487 drž. zak.)**

Milena, udovica Bogdana Peruška, umrla je pred sedmimi leti razredivši svojim premoženjem z oporoko 4. avgusta 1837, št. 5337. V tej oporoki imenovala je svoja dva sina Bogdana in Stanka svojima naslednikoma ter je odločila, da ima njena ostalina, ako bi oba imenovana njena sina umrla brez otrok, pripasti družim otrokom njenega otca, namreč Fumi Šegotovki in Oljki Peruškovej. V zapuščino imenovane oporočiteljice spadala je oranica Pirinka, ležeča v poreznej občini krniškej.

Ker sta oba postavljena naslednika Bogdan in Stanko Peruško umrla brez otrok, in ker ni hotel Bogoljub Peruško, imetnik omenjene oranice odstopiti z lepa ostavščine Milene Peruškove njenima namestnima naslednicama Fumi Šegotovki in Oljki Peruškovej, prosile ste te dve s tožbo pr. 26. oktobra 1880, št. 5975, da se z razsodbo za prav spozna:

a) Na podlagi oporoke Milene, udovice Bogdana Peruška, pr. 4. avgusta 1837, št. 5337 in vsled smrti njiju sinov naslednikov Bogdana in Stanka Peruško, ki nista ostavila otrok, pripada tožiteljicema pokojne Milene Peruškove vsa zapuščina, obstoječa v oranici Pirinka imenovanej in ležečej v katastralnej občini krniškej;

b) toženec, kakor držec ostaline pod a) navedene, je dolžan odstopiti isto ostalino tožiteljicama v 14 dneh pod eksekucijo;

c) toženec je tudi dolžan povrniti tožiteljicema v 14. dneh pod izvršbo vse plodove uprašavne zapuščine počemši od dne, ko je sonaslednik Stanko Peruško umrl.

Z razsodbo od 26. januarja 1882, št. 592 uslišal je c. kr. kotarski sod vodnjanski to tožbo utesnivši deloma tretji zahtevek in sicer takó, da pripadajo tožiteljicema plodovi uprašavne njive, katere ima ustanoviti sodnje poverenstvo, od dne, ko je bila tožencu dostavljena tožba, ter je to svojo razsodbo opiral na te le

razlog e:

Obedve stranki ste v tem složni, da je pokojna Milena Peruškova roj. Šegota v ustmenej svojej oporoki, nahajajočej se v sodnjem zapisniku pr. 4. avgusta 1873, št. 5337, namestila svojima naslednikoma Bogdanu in Stanku Perušku, ako bi namreč ona dva umrla brez otrok, druge otroke rajncega svojega otca Boža, ki so baš denašnji dve tožiteljici. Ta slučaj se je uresničil, kajti oba postavljeni naslednika umrla sta brez nizhodnikov (descendentov), in sicer Bogdan Peruško dne 25. septembra 1877, Stanko Peruško pa 25. februarja 1879. Ni dvombe torej, da pripada dandenes ostalina Milene Peruškove denašnjima tožiteljicema in to tem više, ker ste izpolnivši dolžnosti, predpisane v §§. 818, 819 obč. drž., pridobile prisojilo zapuščine (§. 797 obč. drž. zak.), kakor se razvidi iz neizpodbijanega prisodnega odloka od 14. oktobra 1880, št. 5113 zadobivšega pravno moč.

Res je sicer, da bi bila morala Milena Peruškova zapustiti svojima sinovoma Bogdanu in Stanku Perušku nujni del (§. 762 drž. zak.), ter da je vsak pogoj ali breme, s čemer bi se dolžni del oblagal, brez veljave (§. 774 obč. drž. zak.), ali izvestno je tudi, da mora nujni naslednik pripadajoči mu dolžni del v treh letih zahtevati, ako neče, da ga zadenejo posledice §. 1487 obč. drž. zak. Ker nista torej Bogdan in Stanko Peruško, nujna naslednika pokojne njiju matere Milene Peruškove, pravice nujni del tirjati poslužila se v dobi zakonom odločenej in ker sta nastopila zapuščino rajnce svoje matere na podlagi njene ustmene oporoke ter zahvalila vse naredbe iste oporoke, — nista mogla nujnega dela po rajncej svojej materi ni pridobiti, in na druge ne prenesti.

Opirajoč se toženec na to, da mu pripada kakor testamentarnemu dediču pokojnega sonaslednika Stanka Peruška vsaj polovica uprašavne ostaline, namreč ona, katera je njemu in njegovemu bratu Bogdanu za legitimo (dolžni del) po rajncej njiju materi Mileni Peruškovej pripasti morala, neče z lepa odstopiti tožitelji-

cema te zapuščine. Ta upor je pa brez pravne podlage, in to tem više, ker po §. 784 drž. zak. in dvornem dekretu od 31. januarja 1844, št. 781 nima nujni naslednik nikakeršnih pravic do pojedinih gibljivih in negibljivih stvari k zapuščini spadajočih, in ker ima samo pravico do vrednosti pristojnega mu dedinskega dela, ki se ima določiti po sodnjej cenitvi.

Z vso pravico brani se pa toženec odstopiti tožiteljicama plodove, katere je stekel na oranici Pirinki po smrti sonaslednika Stanka Peruška. Toženec si je namreč prisvojil omenjeno zemljišče na podlagi ustmene oporoke Stanka Peruška, kateri ga je svojim naslednikom imenoval. Smatrati se ga mora torej poštenim posestnikom. Poštenemu posestniku gredó pa po §. 330 obč. drž. zak. vsi plodovi zemljišča do dne, katerega mu je bila tožba dostavljena, kajti stoprv s tem dnevom mora se ga imeti nepoštenim posestnikom (§§. 338. 1334 obč. drž. zak.), ki je po §. 335 ibidem dolžan vrnoti upravičenemu vse koristi, katere je imel uživajoč tuje blago.

Bilo je tedaj treba s to utesnitvijo uslišati tožbo ter obsoditi toženca po §. 24 zak. od 16. maja 1874, št. 69 drž. zak. v povračilo pravnih stroškov.

C. kr. višje sodišče tržaško potrdilo je z razsodbo od junija t. l. št. 1769 razsodbo prvega sodca iz teh le

dovodov:

Z ozirom na razloge prvega sodca in uvaževaje: Ker nista pokojna Bogdan in Stanko Peruško izpodbijala ustmene poslednje volje rajnce svoje matere Milene Peruškove glede njene namestne naredbe, in ker nista zahtevala nujnega deleža v času, po §. 1487 obč. drž. zak. odločenem, je njiju pravica do nujnega dela zastaranjem ugasla;

uvaževaje, da sta imenovana dva brata pri čistobi *) (zapuščinske obravnavi) 13. maja 1874, št. 5347 priznala izrečno za veljavno oporoko pokojne svoje matere tudi gledé namestne naredbe ter tako isto potrdila in zahvalila;

*) Brežani (Slovenci v sodnjem kotaru koperskem) rabe izraz „čistoba“ mestu besede: „zapuščinska obravnava.“

uvaževaje, da ste tožiteljici, če prav ste utesnoli v repliki svoje tožbe zahtevanje na izročenje polovice zemljišča, Pirinka imenovanega, (kajti drugo polovico istega zemljišča je bil toženec po tožbi tožiteljicema izročil), vender le nositi morale pravdne stroške glede onega deleža ostaline Milene Peruškove, kateri si je toženec lastil, ter da je bilo prisojenje prvega sodca v zakonu utemeljeno;

Videvši ustanovljenje §. 26 zak. od 16. maja 1874, št. 69 drž. zak., na kolikor se tiče obsodbe toženca v obsodbo apelacijskih stroškov, bilo je treba apelacijo odbiti, potrditi razsodbo prvega sodca ter obsoditi toženca v povrnitev apelacijskih stroškov.

T.

Molči — plača.*)

C. kr. deželna sodnija v Ljubljani je v pravdi M. St—ta v M. tožitelja proti K. T—ju v L. zatožencu pto. 1800 gld. s pr. tako-le razsodila:

Toženi gospod K. T. v L. ni dolžan, da bi tožitelju g. M. St—tu svoto 1800 gld. kot sklenjeno odškodnino za družbine pravice, prepuščene mu od tožitelja pri zidanji vojaških depotov s 6% zamudnimi obresti za tri leta računaje od dné 5. februarja 1879 l. kot dneva uročene tožbe v 14 dneh proti eksekuciji plačal; nasproti pa je tožitelj gospod M. St. dolžan, da povrne ako se hoče izogniti eksekucije, pravdnino odmerjeno na 142 gld. 87 kr. izvzemši percentualno pristojbino za razsodbo, ki se mora posebno še povrniti.

Nagibi razsodbe:

Po dražbinem zapisniku št. 2 ad II. vršila se je dne 23. septembra 1871 dražba za sezidanje dveh c. kr. hranišč za vojaška vozila. Da prevzamo vsa dela, izimši strelovode, bili so navzočni licitanti: tožitelj M. St., toženec K. T., potem L. T., G. Tö. in Fr. P., ki so vložili vsak svojo varščino; in ponudil je najprvi

*) V okraji ljutomerskem se nazivlje tisti, ki je dobil novcev, da pri dražbi molči: „Tebi je molči-imé!“ Po tej analogiji je sestavljena beseda „molči — plača.“